

ФРАНЦУЗЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ЯК РЕЗУЛЬТАТ МОВНИХ КОНТАКТІВ

Білик О. М.

*студентка факультету іноземних мов
кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

У сучасній лінгвістиці остаточно не вирішене питання щодо самого терміна «мовний контакт», а також щодо його зв'язку із запозиченнями. З огляду на таку постановку питання, варто відзначити, що причини запозичень як результат мовних контактів різних мов ще й досі ґрунтовно не висвітлені.

Процес запозичення відбувається переважно внаслідок політичних та мовно-культурних контактів соціумів. Англійська мова за всю історію свого розвитку запозичила велику кількість слів із різних мов, але найбільша частка запозичень припадає на французьку мову, оскільки протягом своєї історії Англія тісно контактувала із Францією.

Мовний контакт – це мовне спілкування між двома мовними колективами. Мовний контакт може відбуватися між трьома та більше мовними колективами. Але лінгвістичні описи багатомовних контактів переважно зводяться до опису контакту між двома мовами [2, с. 32].

Контактування англійської та французької мов розпочалося у Давній період розвитку англійської мови (450-1150 роки): з Норманського завоювання Англії в 1066 році. Саме тоді відбувалося найактивніше мовне спілкування між двома мовними колективами – франкомовним (норманами) та англословним (англійцями). У цей період французька мова була мовою вищого класу. Нижчий же клас продовжував розмовляти англійською мовою [1, с. 25].

Чимало французьких запозичень потрапило до англійської мови в ХХ ст. Швидше за все це пов'язано з розвитком науки, техніки, а також зі світовими війнами [12, с. 26]. Але вже у 60-70 роки ХХ ст. французькі запозичення не займають провідного місця в англійській мові, а у 80-ті роки їхня кількість скоротилася ще більше.

Процес запозичення в англійській мові не припиняється. Цьому сприяє глобалізація суспільства та культурні обміни між англословними та франкомовними країнами. Проте, порівняно з попередніми століттями, на сучасному етапі свого розвитку англійська мова запозичує невелику кількість слів з інших мов, у тому числі й з французької. Це пояснюється тим, що англійська мова поступово перетворилася на мову-донора. Вона мала достатні ресурси, щоб стати головним джерелом поповнення словникового складу різних європейських мов.

Існували різні причини, чому англійська мова запозичувала французькі слова. Однією з причин запозичення французьких слів англійською мовою була необхідність «назвати нові предмети або поняття», які проникли в життя англійського суспільства із франкомовних територій. Таким чином, до англійської мови з французької в XIX ст. потрапило слово *saxophone*, що походить від прізвища бельгійського майстра музичних інструментів Адольфа Сакса, який у 1842 році сконструював перший саксофон. Новий музичний інструмент потрапив до Англії, а разом із ним до лексичного словника англійської мови потрапило і нове слово французького походження *saxophone*.

Ще одним прикладом може слугувати французький вираз *nouvelle cuisine*, запозичений англійською мовою в 70-х роках XX ст. *Nouvelle cuisine* – стиль приготування здорової їжі, який створила група французьких шеф-кухарів у 70-х роках XX ст. У словнику сучасної англійської мови подається таке значення цього виразу: «*a style of cooking from France where simple and healthy food is served in an attractive way, usually in small amounts on a big plate* / французький стиль приготування їжі, в якому проста та здорова їжа красиво оформлюється та подається на великій тарілці у малій кількості. Як бачимо, разом із новим стилем приготування їжі англійці запозичили і французький вираз “*nouvelle cuisine*” [3, с. 15].

Вищезазначені приклади свідчать про те, що англійська мова запозичувала слова саме французького походження. Але існують випадки, коли англійська мова запозичувала слова з інших мов, а французька мова виступала посередником в цьому процесі. Так, через французьку мову до англійської потрапили слова латинського, італійського, португальського походження. Наприклад, англійське слово *gouache* італійського походження, але потрапило до англійської мови через французьку у XIX ст. Разом з тим слово *gouache* було запозичене англійською мовою із французьким написанням та французькою вимовою.

Існують і такі випадки, коли запозичене французьке слово додавалося до вже існуючого в словниковому складі англійської мови. Запозичене слово може мати схоже, але не тотожне значення з уже існуючими в мові словами. Воно може мати новий відтінок значення або інше емоційне забарвлення. Такий тип запозичення сприяє збільшенню кількості синонімів та збагачує виражальні засоби мови. Як приклад такого типу запозичення можна навести дієслово *to adore*, яке було запозичене англійською мовою з французької на початку XIV ст. У словниковому складі англійської мови вже існували слова зі схожим значенням: *to like* та *to love*. Але запозичене слово *to adore* набуло дещо іншого значення «обожнювати», тоді як слово *to like* означає «подобатися», а дієслово *to love* – «кохати, любити».

Ще одним прикладом вищезгаданого типу запозичення може слугувати слово *genre*, яке потрапило з французької мови до англійської у XVІІІ ст. Це слово додалося до вже існуючих в англійській мові слів *kind* «сорт, різновид»,

sort «рід, вид, сорт», type «тип, рід, клас», variety «вид, різновид». Але слово genre набуло в англійській мові дещо іншого значення і стало означати «жанр» [1, с. 10].

Отже, запозичення французьких слів англійською мовою – це тривалий процес, пов'язаний з тісними контактами Англії та Франції. Дослідники виділяють три основні періоди запозичення французьких слів англійською мовою: давньоанглійський період, середньоанглійський період та новоанглійський період (або період сучасної англійської мови). На сучасному етапі розвитку англійської мови французькі слова продовжують запозичуватися англійською мовою, проте не так активно й продуктивно. Завдяки словам, які вона англійська мова запозичила раніше, на сьогоднішні вона має достатньо ресурсів, щоб самій виступати в ролі мови-донора.

Література

1. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування. Київ : АртЕк, 2000. 192 с.
2. Найда Т. І., Молдованов М. І., Сидорова Г. М. Сучасний діловий документ. Зразки найважливіших документів українською мовою. Київ : Технік, 1992. 399 с.
3. Олійник О. Б. Мова офіційних документів. Київ, 2002.
4. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів [за ред. С. П. Бибик, І. Л. Михно, Л. О. Пустовіт, Г. М. Сюта]. Київ : Довіра, 1997. 394 с.

ОСОБЛИВОСТІ ЛІНГВОКОГНІТИВНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Боднар І. М.

*кандидат філологічних наук,
асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
факультету іноземних мов
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Сучасні лінгвістичні дослідження характеризуються тісним зв'язком з когнітивістикою та культурологією. Увага вчених, що працюють в напрямку когнітивної лінгвістики (Дж. Лакофф, Ч. Філлмор, М. Джонсон, Р. Лангакер, Л. Талмі, О. Кубрякова та ін.) сконцентрована на проблемах мовної свідомості та виявленні зв'язку між її складовими одиницями, оскільки будь-який компонент безпосередньо чи опосередковано пов'язаний з іншими елементами на основі певної ієрархії актуальних для носія певної мови ознак. Таким чином,